

Τράπεζα θεμάτων Αρχές Φιλοσοφίας Β' Λυκείου

GI_V_FIL_0_15595

159ο
ΟΜΑΔΑ Α**ΘΕΜΑ Α1**

1α. Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

(μονάδες 10)

1. Οι σκεπτικοί φιλόσοφοι υποστηρίζουν πως δεν διαθέτουμε ασφαλή κριτήρια για να αποφασίσουμε αν και πότε γνωρίζουμε κάτι στ' αλήθεια.

1. Σωστό.

2. Ο Βίτγκενσταϊν προτείνει να επικεντρωθούμε στη μελέτη του νοήματος των λέξεων και των φράσεων που χρησιμοποιούμε.

2. Λάθος.

3. Η πρώτη θεωρητική προσέγγιση και αξιοποίηση της έννοιας της δημοκρατίας απαντά στην αναγεννησιακή Φλωρεντία.

3. Λάθος.

4. Σύμφωνα με τους ορθολογιστές φιλοσόφους, η γνώση μας για τον κόσμο προέρχεται αποκλειστικά από τις αισθήσεις.

4. Λάθος.

5. Οι ωφελιμιστές φιλόσοφοι υποστηρίζουν ότι υπάρχουν θεμελιώδεις αρχές που μας επιτρέπουν να στηρίξουμε απόλυτους κανόνες των πράξεών μας.

5. Λάθος.

1β. Να αποδώσετε το φιλοσοφικό περιεχόμενο των όρων: εσωτερική αίσθηση-αναστοχασμός (Λοκ), προ-εμπειρική γνώση, αισθητική φιλοσοφία.

(μονάδες 15)

Εσωτερική αίσθηση- αναστοχασμός (Λοκ) = Σύμφωνα με τον Λοκ, οι θεμελιώδεις γνώσεις μας προέρχονται από μια εσωτερική αίσθηση, έναν αναστοχασμό. Αυτή η εσωτερική αίσθηση αποτυπώνει ως «αντικείμενα» και τις καταστάσεις της

εσωτερικής λειτουργίας του νου, το τι συμβαίνει όταν, για παράδειγμα, σκεφτόμαστε, πιστεύουμε, επιθυμούμε, αμφιβάλλουμε κ.λπ.

Προ-εμπειρική γνώση = είναι η γνώση μας για τον κόσμο η οποία προέρχεται κυρίως από τον ίδιο τον ορθό λόγο και τα βασικά της στοιχεία μπορούν να αναζητηθούν στο νου μας. Αυτή η προ-εμπειρική ή a priori γνώση φαίνεται να υπάρχει πριν ή ανεξάρτητα από οποιαδήποτε εμπειρία.

Αισθητική φιλοσοφία = είναι κλάδος της φιλοσοφίας που ερευνά τις αισθητικές αξίες και διατυπώνει ή προσπαθεί να διατυπώσει γενικά αποδεκτά κριτήρια για το ωραίο.

ΘΕΜΑ Α2

2α. Θεωρείτε ότι είναι αναγκαία ή όχι η συγκρότηση των οργανωμένων κοινωνιών; Να τεκμηριώσετε σύντομα την απάντησή σας.

(μονάδες 12)

Αν λάβουμε υπόψιν μας τη δράση του ανθρώπου από την αρχαιότητα μέχρι και σήμερα, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η συγκρότηση οργανωμένων κοινωνιών είναι απαραίτητη και αναγκαία. Οι φιλόσοφοι, ήδη από την αρχαία εποχή, περιγράφουν τον άνθρωπο ως «κοινωνικό ζώο». Οι άνθρωποι, δηλαδή, από την αρχαιότητα συγκρότησαν κοινωνίες για να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τις βασικές τους βιοτικές ανάγκες (προστασία από τις δυνάμεις της φύσης και από τα άγρια ζώα, εξασφάλιση τροφής με καλλιέργεια της γης, κυνήγι, ψάρεμα κ.ά). Αυτές οι στοιχειώδεις δραστηριότητες του ανθρώπου διευκολύνονται σημαντικά από την κοινή, ομαδική προσπάθεια και τον καταμερισμό της εργασίας. Με την πάροδο του χρόνου διαμορφώνονται οργανωτικές δομές που αποτελούν τους πυρήνες ανάπτυξης των πρώτων πόλεων και κρατών. Έτσι αναπτύσσεται η ανταλλαγή και η διακίνηση αγαθών, οι διάφοροι πολιτισμοί έρχονται σε επαφή και αλληλεπίδραση. Οι άνθρωποι αποτελούν κοινωνικές ομάδες που συνεργάζονται αλλά και συγκρούονται μεταξύ τους και δημιουργούν τους απαραίτητους βασικούς θεσμούς ή αλλιώς κανόνες δικαίου, οι οποίοι ρυθμίζουν με τρόπο υποχρεωτικό τις σχέσεις των μελών μιας οργανωμένης κοινωνίας. Έτσι φτάνουμε μέχρι και σήμερα και καταλαβαίνουμε ότι οι οργανωμένες κοινωνίες αντιμετωπίζουν τους διάφορους εξωτερικούς κινδύνους, αξιοποιούν τους υπάρχοντες πόρους, εξυπηρετούν τα συμφέροντα των μελών τους, αποφεύγουν ή διευθετούν ειρηνικά ενδεχόμενες αντιπαλότητες και προάγουν την ευημερία σε κάθε επίπεδο.

2β. Ο ηθικός σχετικισμός υποστηρίζει ότι δεν μπορούν να υπάρξουν αξίες και αρχές που να ισχύουν καθολικά, ανεξάρτητα από την εποχή και τον τόπο εφαρμογής τους. Να αντικρούσετε αυτήν την άποψη με τρόπο πειστικό.

(μονάδες 13)

Σύμφωνα με τον ηθικό σχετικισμό, δεν μπορούν να υπάρξουν αξίες και αρχές που να ισχύουν καθολικά, ανεξάρτητα από την εποχή και τον τόπο εφαρμογής τους. Οι βασικές δηλ. ηθικές πεποιθήσεις διαφέρουν ανά τους αιώνες και ανάλογα με την κοινωνία ή την πολιτισμική και θρησκευτική κοινότητα στην οποία ανήκει κανείς. Την παραπάνω θέση, όμως, μπορούμε να την αντικρούσουμε αν σκεφτούμε ότι οι ηθικές αντιλήψεις ανά εποχή δεν αποκλίνουν τόσο ριζικά όσο φαίνεται εκ πρώτης όψεως. Ακόμα δηλαδή και σε περιπτώσεις που νομίζουμε ότι δεν μπορούμε να βρούμε καμία κοινή σύλληψη, για παράδειγμα του αγαθού και του ηθικά ορθού, θα πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι και οι αντιτιθέμενες πεποιθήσεις υπόκεινται σε ανάλογες αρχές που αποσκοπούν στην ωφέλεια του συνόλου, ενώ παντού γίνονται σεβαστά ορισμένα αιτήματα εντιμότητας ή δικαιοσύνης, παρά τις επιμέρους διαφορές. Μπορεί, λοιπόν, στις διάφορες εποχές και κοινωνίες να παρατηρούμε μια μεγάλη ποικιλία ηθικών θεωρήσεων, ωστόσο σε όλες αυτές υπάρχει ένα βαθύτερο, κοινό αξιακό υπόβαθρο. Επιπροσθέτως, η ηθική ενδιαφέρεται όχι μόνο για το τι συμβαίνει τώρα αλλά και τι θα έπρεπε ή θα μπορούσε να συμβεί στο μέλλον. Έτσι, άτομα ορθολογικά σκεπτόμενα και με επαρκή πληροφόρηση είναι πιθανόν να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της υιοθέτησης μιας ηθικής στάσης ζωής, που θα ρυθμίζει όλες τις κοινωνίες. Καλό είναι να λάβουμε υπόψιν μας ότι σήμερα παρατηρείται μια προσπάθεια σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από όλους τους πολιτισμούς του πλανήτη μας. Τέλος, ο ηθικός σχετικισμός έρχεται σε αντίθεση με την έννοια της καθολικότητας, επομένως οι υποστηρικτές του δεν μπορούν να εκφράζουν τη θεωρία τους με απόλυτο και καθολικό τρόπο, γιατί, σύμφωνα με την άποψή τους, η θεωρία τους μπορεί να γίνει αποδεκτή από μερικούς μόνο και όχι από όλους τους ανθρώπους.

Επιμέλεια: Κατερίνα Μητσοπούλου